

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених
(19-21 листопада 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
м. Одеса

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих
вчених**

(19-21 листопада 2024 року)

УДК: 1+316 (062.552)

Рецензенти:

Володимир ЖАРКИХ, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології, НУ «Одеська політехніка»;

Оксана ІВАНОВА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 7 від 26.12.2024 р.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – Оксана ПЕТІНОВА, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Члени редколегії:

Євген БОРІНШТЕЙН, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

Зоя АТАМАНЮК, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса), Україна

Олена ЛІСЕЄНКО, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Південноукраїнські наукові студії: Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Одеса, 19-21 листопада 2024 року) / за ред. д. філос. н., проф. Петінової О. Б. – 213 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

Марія ПАВЛУСЕНКО	«ПІФАГОРСЬКА МОДЕЛЬ СВІТУ».....	97
Євген КИСЛИЦЯ	АКТУАЛЬНІСТЬ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПРОГРАМ НЕФОРМАЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЛЬНОГО БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ-ХІРУРГІВ ЦИВІЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ПРИКЛАДІ КІРОВОГРАДЩИНИ.....	102
Олександр СТАСЮК	РОЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	105
Оксана БАЗЕЛЮК	ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДОПОВНЕНОЇ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ І РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	108
Олександра БАРАНОВА	ЩО ТАКЕ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ І ЯКИЙ ЙОГО ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ?.....	112
Вікторія БОРИСЕНКО	ЕВОЛЮЦІЯ І РЕВОЛЮЦІЯ В ІСТОРИЧНОМУ ПРОЦЕСІ.....	113
Ігор КРОХМАЛЬ	ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ.....	115
Ігор ГАЙДУКОВ	СУЧАСНІ ТРЕНДИ У КОРПОРАТИВНОМУ ШАХРАЙСТВІ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	117
Ангеліна ДРУЗЕНКО	АНАЛІЗ НАРОДНОЇ МУДРОСТІ “МОЛОДА ЛЮДИНА ЩЕ “БУДЕ”, ЛЮДИНА СЕРЕДНІХ РОКІВ – “Є”, СТАРА ЛЮДИНА – ВЖЕ “СТАЛА”...	123
Марія ДУШКОВА	КОГНІТИВНІ МОДЕЛІ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ У РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ.....	125
Каріна КОВАЛЕНКО	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВПЛИВУ ВОЛОНТЕРСТВА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	128
Владислав КОВАЛЬ	ОСВІТНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ	131
Анастасія КОМОЛОВА	ПРОБЛЕМА КІБЕРБЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ.....	133
Василиса КУШПІТ	ЯКА З ГІПОТЕЗ ПОХОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ МЕНІ ДО ВПОДОБИ І ЧОМУ?.....	137

повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям) освіти.

Охоплення усіх сфер та просторів дозволяє використовувати навчальне середовище секторів формальної, неформальної та інформальної освіти для створення нових можливостей задля задоволення найрізноманітніших навчальних потреб. Результати ж навчання, здобуті шляхом неформальної чи то інформальної освіти, визнаються в установленому порядку системою формальної освіти.

Охоплення усіх цілей навчання має за мету надати людям можливість розвивати здібності та власний потенціал протягом усього життя, незалежно від їх початкового рівня; визнавати широкий діапазон навчальних потреб і вимог та сприяти розвитку передової економіки та інклюзивного суспільства.

Отже, суспільство знань вносить якісні зміни в методологію та зміст сучасної освіти. Особистісний розвиток кожної людини має відбуватися впродовж усього життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Роль же держави полягає у визнанні та заохоченні до здобуття освіти усіх видів, а також створенні умов для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги.

Список використаних джерел:

1. Глушко О. З. Базові терміни з проблеми трансформацій в освіті: погляди вітчизняних вчених. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер.: Педагогіка. 2016. Т. 2. № 4. С. 10–13. URL: <https://pedvisnyk.knu.ua/index.php/pedagogy/article/view/44>.
2. Значення освіти в сучасному суспільстві та її трансформація через навчання впродовж життя. [Електронний ресурс] – URL: <https://azcentar.rs/en/the-importance-of-education-in-modern-society-and-its-transformation-through-lifelong-learning/#:~:text=Education%20enables%20individuals%20to%20acquire,both%20professional%20and%20social%20roles>.
3. The knowledge society: concept and problematics. [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ly/AKR2010-2011-Eng-Chapter1.pdf>.
4. What you need to know on lifelong learning. [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.unesco.org/en/lifelong-learning/need-know>.

Анастасія КОМОЛОВА,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2-го року навчання,
спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»,
архітектурно-художній інститут

Одеська Державна Академія Будівництва та Архітектури, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: Олена КАРАНФІЛОВА, кандидат філософських наук,
доц. кафедри філософії, політології, психології та права,
Одеська Державна Академія Будівництва та Архітектури, м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМА КІБЕРБЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Стрімкий розвиток цифрових технологій трансформував кіберпростір у ключову арену сучасних конфліктів. Інформаційні війни сьогодні включають різноманітні загрози, спрямовані на підрив критичної інфраструктури, дестабілізацію політичних процесів та маніпулювання суспільною думкою. Досвід України в протистоянні кіберагресії, особливо через масштабні атаки на енергетичну інфраструктуру та урядові установи, слугує важливим прикладом для розробки новітніх методів кіберзахисту, а також аналізу заходів, які використовуються для захисту кіберінфраструктури та мінімізації ризиків у сучасних умовах. Вивчення кібербезпеки є надзвичайно важливою справою, оскільки це один із сучасних соціальних європейських пріоритетів. Кібербезпека стала ключовим фактором для захисту міжнародної стабільності. Безпечне цифрове середовище сприяє збереженню прав людини, захисту демократії та стабільному економічному розвитку, що робить кібербезпеку важливою складовою соціальної політики в Європі.

У ХХІ столітті кіберпростір став важливою сферою, де пов'язані не лише економічні та соціальні взаємодії, але й політичні конфлікти, де проблема кібербезпеки виходить на перший план у міжнародних відносинах та національній політиці. З початку війни Україна стала об'єктом численних кібератак за участю урядових установ, приватних організацій та громадян. Компанії, які є частиною критичної інфраструктури, особливо енергетичні, комунікаційні, медіа та фінансові компанії, також повинні бути пильними, оскільки ці галузі часто розглядаються як пріоритетні цілі під час війни [2, с. 166].

Інформаційні війни стали потужним інструментом дестабілізації в сучасному світі, особливо в контексті конфліктів, які ведуться на рівні міждержавних відносин. Україна та Молдова є двома яскравими прикладами того, як іноземні держави використовують інформаційні війни для впливу на внутрішні процеси та послаблення суверенітету цих країн. У рамках гібридної війни, що включає як військові дії, так і інформаційні кампанії, Росія намагається маніпулювати суспільною думкою, викликати політичну дестабілізацію та вплинути на євроінтеграційні процеси України та Молдови.

Гібридна війна Росії проти України. Війна, яку Росія веде проти України, включає не лише відкриті військові дії, але й потужний інформаційний компонент. Російські засоби масової інформації, соціальні мережі та ботоферми використовують дезінформацію для розколу українського суспільства. Фейки й маніпуляції зараз активно присутні в національних онлайн-медіа. В процесі функціонування засоби масової інформації здійснюють двобічний зв'язок між комунікатором і реципієнтом (тим, хто сприймає інформацію), відбувається своєрідне “спілкування”. Зрозуміло, що діяльність ЗМІ має важливі суспільно-політичні наслідки, оскільки характер масової інформації, адресований аудиторії, визначає значною мірою її ставлення до дійсності і напрям соціальних акцій. Тому ЗМІ не лише виконують інформативну функцію, хоча вона має бути основною, але й пропагують ідеї, погляди, політичні програми і беруть, таким

чином, участь у соціальному управлінні. Шляхом формування громадської думки, вироблення певних установок, вони спонукають людину до тих чи інших вчинків. Індустрія свідомості стає найважливішим інструментом політичного панування. І в той же час інструментом приховування цього панування монополістичної еліти. Поширення фейкових новин, маніпуляція фактами та використання пропаганди спрямовані на підрив довіри до українських інституцій, дестабілізацію політичної ситуації та формування негативного образу євроінтеграційних процесів.

Безпека людини під час війни. Під час війни безпека людини – це не лише збереження фізичного здоров'я, а й охорона її інформаційного простору. Це об'єднує захист від зовнішніх атак і формування в суспільстві критичного мислення, здатності відрізнити правду від брехні. ЗМІ, як потужний інструмент розвитку громадської думки, відіграють вирішальну роль у забезпеченні інформаційної гігієни. У воєнний час правдиві та своєчасні дані є не просто бажаними, а життєво необхідними. Адже ворожі інформаційні атаки, спрямовані на маніпуляцію, можуть підірвати довіру до влади, сіяти розбрат і дестабілізувати ситуацію в країні. Саме тому забезпечення інформаційної безпеки є фундаментом для підтримки стабільності суспільства та протидії ворожим операціям. Таким чином, інформаційна безпека не лише захищає від маніпуляцій, але й сприяє консолідації суспільства. У європейських країнах її розглядають як важливу складову національної безпеки. Європейський Союз ухвалив низку документів і директив, таких як Директива NIS (Network and Information Security), що встановлює загальні стандарти кіберзахисту серед країн-членів. З огляду на це, Україна та Молдова також активно працюють над адаптацією своїх законодавчих рамок відповідно до європейських вимог. Безпечне цифрове середовище сприяє збереженню прав людини, захисту демократії та стабільному економічному розвитку, що робить кібербезпеку важливою складовою соціальної політики в Європі.

Євроінтеграційні процеси. Інформаційна безпека є важливим компонентом для підтримки євроінтеграційних процесів України та Молдови. Європейські стандарти кіберзахисту сприяють прозорості та запобіганню маніпуляціям в інфопросторі. Кібербезпека допомагає зміцнювати демократичні інституції, захищати свободу слова і підвищувати стійкість суспільства до зовнішнього тиску. Успішне протистояння пропаганді значно посилює позиції країн на міжнародній арені, підвищуючи їхній рівень довіри серед міжнародних партнерів і наближаючи їх до вступу в європейське співтовариство.

Інтернет як засіб політичної комунікації. Соціальні мережі стали основними каналами для поширення як достовірної, так і маніпулятивної інформації. Росія активно використовує Інтернет для впливу на політичну ситуацію в Україні та Молдові, використовуючи ботоферми, тролів та цільові дезінформаційні кампанії. Зокрема, через соціальні мережі поширюються фейкові новини, пропагандистські матеріали та антизахідні наративи. Це робить Інтернет вразливим до кібератак і дезінформації, ставлячи кібербезпеку на перший план у контексті політичної комунікації.

Проблеми кібербезпеки. З розвитком інформаційних технологій зросли загрози для державної та громадської безпеки. Кібератаки на державні установи, банки, медіа та критичну інфраструктуру можуть мати руйнівні наслідки. Сучасні інформаційні війни часто включають в себе кіберзлочини, які стають інструментом для дестабілізації ситуації всередині країн. Наприклад, сьогодні військові операції високо залежать від інформаційних систем, які забезпечують збір, обробку, передачу і зберігання важливої військової інформації. Кіберзлочинці можуть спробувати зламати ці системи, отримати витoki інформації або перешкодити їх роботі, що може серйозно підірвати успішність військових операцій [1, с. 652].

Роль держави та громадянського суспільства у протидії дезінформації. Держава та громадянське суспільство відіграють ключову роль у протидії дезінформації. Органи влади повинні впроваджувати політики захисту інформаційного простору, зокрема через освітні програми з медіаграмотності та розвитку інфраструктури кібербезпеки. Громадянське суспільство, у свою чергу, сприяє підвищенню обізнаності населення, поширенню правдивої інформації та викриттю фейків. Важливим інструментом є спільна робота держави та незалежних організацій, які здійснюють моніторинг медіапростору, щоб виявляти дезінформацію та вчасно реагувати на неї.

Медіаграмотність як захист від маніпуляцій. Медіаграмотність є важливим інструментом захисту населення від маніпуляцій та дезінформації. Навички критичного аналізу дозволяють громадянам розпізнавати фейки, уникати пасток пропаганди та формувати власну, об'єктивну думку. У сучасному світі, де інформаційні атаки стають все більш складними, розвиток медіаграмотності серед населення є одним із ключових завдань для захисту від загроз. Освітні програми, спрямовані на підвищення рівня медіаграмотності, зокрема серед молоді, допомагають формувати критичне мислення. Його розвиток дозволяє громадянам самостійно аналізувати джерела інформації, виявляти недостовірні дані та протистояти дезінформаційним атакам. Такі освітні програми, спрямовані на підвищення критичного мислення, відіграють важливу роль у зміцненні інформаційної безпеки країни.

Висновки. Інформаційні війни є серйозною загрозою для стабільності та суверенітету країни. Кібербезпека, медіаграмотність та критичне мислення стають важливими інструментами для захисту від дезінформації та інформаційних атак. Співпраця держави та суспільства, а також інтеграція європейських стандартів інформаційної безпеки є необхідними для забезпечення стабільності та успішної євроінтеграції.

Список використаних джерел:

1. Сизов В. К., Плахотний А. П. Ефективна протидія кіберзлочинності в умовах військового стану є елементом національної безпеки та успішного ведення військових операцій. In The 6th International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society" (August 14-16, 2023) SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. 2023. 671 p. 2023 Aug 14 (p. 651). URL: <http://surl.li/xbuour>

2. Смілянець Є., Білаш О., Плахотний А. (2023). Щодо кібербезпеки в умовах воєнного стану. *Матеріали конференцій МЦНД*, (22.12.2023; Одеса, Україна), 166–170. URL: <http://surl.li/tgbwqu>

Василиса КУШПІТ,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
ОПП «Середня освіта (Мова і література (китайська))»,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Зоя АТАМАНЮК, д.філос.н., професор кафедри
філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

ЯКА З ГІПОТЕЗ ПОХОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ МЕНІ ДО ВПОДОБИ І ЧОМУ?

Питання походження людини давно є однією з основних тем у філософії, біології, антропології та релігійній думці. Існує безліч гіпотез, які пропонують різні погляди на це питання. Вони не тільки намагаються пояснити, звідки походить людство, але й допомагають усвідомити місце людини у світі, її унікальні риси, роль у природі та суспільстві.

Існує дві основні групи концепцій щодо походження людини: наукові та релігійно-філософські. Науковий підхід базується на еволюційній теорії, яку найбільш детально розробив Чарльз Дарвін. Ця концепція обґрунтована дослідженнями в галузі генетики, археології, анатомії та палеонтології і стверджує, що людина є результатом природного відбору та еволюційного розвитку від спільного з приматами предка.

З іншого боку, релігійно-філософські гіпотези, представлені переважно креаціонізмом, ґрунтуються на ідеї божественного створення людини. Згідно з креаціонізмом, людина була створена Богом і наділена духовною складовою, що виділяє її серед інших істот. Ідеї креаціонізму знайшли відображення в багатьох культурах і релігіях світу, таких як християнство, іслам, юдаїзм тощо.

Крім того, існують гіпотези, які поєднують елементи наукових і релігійних підходів. Наприклад, теїстичний еволюціонізм допускає ідею, що еволюційний процес був спрямований чи ініційований вищою силою, хоча самі механізми еволюції залишаються такими ж, як і в класичній еволюційній теорії.

Мені імпонує еволюційна гіпотеза походження людини, зокрема ідеї, висловлені Чарльзом Дарвіном у його праці "Походження видів". На мою думку, еволюційна концепція пропонує найбільш обґрунтовану, логічну та доказову інтерпретацію походження людства, яка спирається на об'єктивні дані та експериментально підтверджені факти. Вона дозволяє побачити людство не як окремий феномен, а як частину величезного, взаємопов'язаного світу живих організмів.